

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 3179
Ημερομ. Κατάθεσης: 13/2/2024

Αθήνα, 13 Φεβρουαρίου 2024

Ερώτηση

Προς τους κ.κ. Υπουργούς

Δικαιοσύνης

Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Προστασίας του Πολίτη

Θέμα: «Πλήρης Εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης/N.4531/2018)»

Η πρόοδος που έχει γίνει, παγκοσμίως, για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των γυναικών και την ισότητα των φύλων, δυστυχώς, ολοένα και υποχωρεί μπροστά στα μάτια μας. Καθημερινά, ακούμε, βλέπουμε και διαβάζουμε για κακοποιήσεις γυναικών. Κάθε μήνα θρηνούμε, τουλάχιστον, μια γυναίκα που χάνει τη ζωή της από άντρα του οικείου περιβάλλοντός της. Αιώνες πατριαρχίας, διακρίσεων και επιβλαβών στερεοτύπων έχουν δημιουργήσει ένα τεράστιο χάσμα μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας, στην επιστήμη και στην τεχνολογία.

Δυστυχώς, η κυβέρνηση Μητσοτάκη, τόσο κατά την προηγούμενη θητεία της, όσο και στην παρούσα, όχι μόνον δεν προώθησε τις πολιτικές στον τομέα της Ισότητας των Φύλων και των δικαιωμάτων των γυναικών, αλλά αντίθετα έκανε σοβαρά βήματα οπισθοδρόμησης.

Στην προηγούμενη κυβερνητική θητεία της ΝΔ, η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, αφού μετονομάστηκε με το Π.Δ. 84/2019 σε Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, με τον

ανασχηματισμό της Κυβέρνησης και το Π.Δ 3/2021, μετονομάστηκε σε Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων. Στοχευμένα, ξεκίνησε από την κυβέρνηση η υποτίμηση της ΓΓ Ισότητας των Φύλων για να φτάσουμε, σήμερα, στην κατάργηση «Της ισότητας των Φύλων» εντελώς πια και από τον τίτλο της νέας Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΦΕΚ τεύχος Α' 130/27.06.2023). Σήμερα, αν και θεωρητικά ζούμε σε μια σύγχρονη κοινωνία, η κυβέρνηση Μητσοτάκη, πιστή στις δογματικές, αναχρονιστικές αντιλήψεις της για το ρόλο της γυναίκας να κάνει οπωσδήποτε παιδιά, δημιούργησε ένα νέο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, αντί να δημιουργήσει Υπουργείο Ισότητας των Φύλων, όπως συμβαίνει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, το οποίο θα χάραζε και θα εφάρμοζε οριζόντιες πολιτικές, για το σύνολο των θεμάτων που απασχολούν τη ζωή των γυναικών, καθ' όλη τη διάρκεια του βίου τους, και στα οποία εμφανίζονται μεγάλες, έμφυλες ανισότητες.

Η κυβέρνηση της ΝΔ δείχνει ότι δεν ενδιαφέρεται, ουσιαστικά, για τις σύγχρονες ανάγκες των γυναικών και συνεχίζει την επικίνδυνη οπισθοδρόμηση της προηγούμενης θητείας της για τα δικαιώματά τους, σε μια εποχή που η χώρα μας βρίσκεται τελευταία στα θέματα της ισότητας των φύλων στην ΕΕ και ενόσω απαιτείται η λήψη ουσιαστικών και επείγοντων μέτρων για την εξάλειψη των έμφυλων ανισοτήτων.

Καταπέλτης για την ελληνική κυβέρνηση ήταν η ετήσια έκθεση του Human Rights Watch (Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) για την κατάσταση στην Ελλάδα το 2023. Στην έκθεση γίνεται, μεταξύ άλλων, αναφορά και στα δικαιώματα των γυναικών με το Human Rights Watch να επισημαίνει ότι, βάσει της έκθεσης του Μεσογειακού Ινστιτούτου Ερευνητικού Ρεπορτά, «η Ελλάδα κατέγραψε την υψηλότερη ετήσια αύξηση σε αναφερθείσες γυναικοκτονίες, μεταξύ 20 ευρωπαϊκών χωρών, κατά την διάρκεια της πανδημίας, με αύξηση 187,5%, μέσα σε ένα μόνο έτος, από το 2020 έως το 2021».

Καταπέλτης, όμως, ήταν και η Έκθεση αξιολόγησης της GREVIO (Council of Europe Expert Group on Action against Violence against Women

and Domestic Violence), για τη χώρα μας, το Νοέμβριο του 2023, όσον αφορά τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που θέτουν σε εφαρμογή τις διατάξεις της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, δηλαδή την εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, στην οποία αν και η χώρα μας προσχώρησε το 2011, ακολούθησε με την κύρωση της, πολύ αργότερα, με τον Ν.4531/2018 μαζί με τον εφαρμοστικό της νόμο, ώστε να μπορεί να είναι υλοποιήσιμη.

Συνολικά η GREVIO διατύπωσε 71 συστάσεις και προτάσεις που αφορούν στο 77% των άρθρων που εξετάστηκαν (σε 47 από τα 61 άρθρα που περιλαμβάνουν τα 7 κεφάλαια της Σύμβασης). Η GREVIO, χρησιμοποιώντας 4 διαφορετικά ρήματα, κατηγοριοποίησε τις συστάσεις της σε 4 ομάδες ανάλογα με το επίπεδο του επείγοντος που απέδωσε σε καθεμία από αυτές. Πιο συγκεκριμένα:

-Το 25,3% των συστάσεων είναι κατεπείγουσες, επειδή διαπίστωσε πως συγκεκριμένη νομοθεσία και/ή εφαρμοζόμενες πολιτικές ή πρακτικές της χώρας μας έρχονται σε αντίφαση με προβλέψεις της Σύμβασης ή επειδή υπάρχουν προβλέψεις της Σύμβασης που δεν εφαρμόζονται καθόλου ή εφαρμόζονται ελλιπώς. Πρόκειται για 18 τέτοιες συστάσεις, τις οποίες η GREVIO καλεί την Ελλάδα να υλοποιήσει άμεσα.

-Το 47,9% των συστάσεων είναι επείγουσες, επειδή η GREVIO διαπίστωσε ελλείψεις που πρέπει να διορθωθούν το συντομότερο δυνατόν. Πρόκειται για 34 συστάσεις, τις οποίες η GREVIO ενθαρρύνει έντονα την Ελλάδα να υλοποιήσει στο εγγύς μέλλον

-Το 25,3% των συστάσεων, εντάσσονται στο τρίτο επίπεδο επείγοντος, που σημαίνει ότι εντοπίστηκαν ελλείψεις που είναι σημαντικές και χρήζουν βελτίωσης αλλά δεν επείγουν τόσο όσο οι προηγούμενες δύο κατηγορίες και, ως εκ τούτου γι' αυτές τις 18 συστάσεις η GREVIO ενθαρρύνει την Ελλάδα να ασχοληθεί σε δεύτερο χρόνο.

Ενδεικτικά, ως προς τις ως άνω συστάσεις- προτάσεις της GREVIO, δε μπορούμε να μη σταθούμε ιδιαιτέρως:

-Στην παράγραφο 47, όπου αναφορικά με το συντονιστικό φορέα του άρθρου 10 της Σύμβασης, ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές α. να επεκτείνουν τις τρέχουσες προσπάθειες για τη στήριξη του έργου της Γενικής Γραμματείας ως εθνικού συντονιστικού οργάνου, διαθέτοντας τους αναγκαίους οικονομικούς πόρους που θα διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα του έργου της

-Στην παράγραφο 146, όπου αναφορικά με τα καταφύγια του άρθρου 23 της Σύμβασης, καλεί τις Ελληνικές Αρχές να επεκτείνουν τον αριθμό και τη δυναμικότητα των καταφυγίων για τις γυναίκες θύματα βίας σε όλη τη χώρα, να αντιμετωπίσουν την έλλειψη πόρων που διατίθενται για τέτοιου είδους υπηρεσίες και να άρουν κάθε εμπόδιο και περιττή προϋπόθεση που δυσχεραίνει την πρόσβαση των θυμάτων σε τέτοια καταφύγια, μεταξύ άλλων για γυναίκες που εκτίθενται ή κινδυνεύουν να εκτεθούν σε διασταυρούμενες διακρίσεις. Επιπλέον, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για να διασφαλιστεί ότι η διαμονή είναι διαθέσιμη σε γυναίκες σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

-Στην παράγραφο 158, όπου αναφορικά με την Παροχή υποστήριξης σε θύματα σεξουαλικής βίας του άρθρου 25 της Σύμβασης καλεί τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν μέτρα για να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις του εν λόγω άρθρου ιδίως με (α) την δημιουργία κέντρων κρίσης βιασμού ή/και κέντρων παραπομπής για τη σεξουαλική βία που παρέχουν άμεση ιατρική περίθαλψη, υποστήριξη για την αντιμετώπιση του τραύματος, ιατροδικαστικές εξετάσεις και άμεση, βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ψυχολογική βοήθεια από ειδικευμένες/-ους επαγγελματίες που μπορούν να παρέχουν εξετάσεις με ευαισθησία για τα θύματα, σύμφωνα με τα πρότυπα που ορίζει η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, (β) την καθιέρωση τυποποιημένων πρωτοκόλλων για όλες/-ους τις/τους επαγγελματίες υγείας σχετικά με τη μεταχείριση γυναικών θυμάτων βιασμού/σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένων πρωτοκόλλων για την παραπομπή τους σε εξειδικευμένες υπηρεσίες, (γ) τη λήψη μέτρων που θα διασφαλίζουν ότι η πρόσβαση του θύματος σε διάφορες υπηρεσίες υποστήριξης δεν εξαρτάται από την προθυμία της να υποβάλει καταγγελία και (δ) τη λήψη πρόσθετων μέτρων για τη διασφάλιση της έγκαιρης πρόσβασης σε ιατροδικαστικές εξετάσεις σε ολόκληρη τη χώρα.

-Στις παραγράφους 184 και 185, όπου αναφορικά με το άρθρο 30 της Σύμβασης, ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν μέτρα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας σε αποζημίωση στο πλαίσιο αστικών και ποινικών διαδικασιών και να διασφαλίσουν ότι η αποζημίωση αυτή επιδικάζεται αμέσως και είναι ανάλογη με τη σοβαρότητα της βλάβης που υπέστησαν. Επιπλέον, η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να συγκεντρώσουν δεδομένα σχετικά με τις αποζημιώσεις που καταβάλλουν οι δράστες σε γυναίκες θύματα έμφυλης βίας, να λάβουν μέτρα για την άρση των εμποδίων που εμποδίζουν τις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας να έχουν πρόσβαση στο κρατικό σύστημα αποζημίωσης, το οποίο θα πρέπει να καλύπτει επαρκώς τα θύματα που έχουν υποστεί σοβαρές σωματικές βλάβες ή βλάβη της υγείας, ενώ θα πρέπει να χορηγείται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

-Στις παραγράφους 200, 201 και 202, αναφορικά με την Επιμέλεια, τα δικαιώματα επίσκεψης και ασφάλειας του άρθρου 31, καλεί τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν όλα τα αναγκαία πρακτικά και νομοθετικά μέτρα, ώστε (α) να βασίσουν τις πολιτικές και τις πρακτικές τους στην αναγνώριση ότι, σε ένα πλαίσιο ενδοοικογενειακής βίας, η κοινή γονική μέριμνα μπορεί να αποτελεί για τον δράστη το μέσο για να συνεχίσει να διατηρεί τον έλεγχο και την κυριαρχία επί της μητέρας και των παιδιών της και (για να συνεχίσει) να ασκεί βία εναντίον τους, (β) να διασφαλίσουν ότι τα δικαστήρια υποχρεούνται να εξετάζουν όλα τα ζητήματα που αφορούν τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία όταν λαμβάνουν οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με την επιμέλεια και τα δικαιώματα επίσκεψης, (γ) να ενσωματώνουν διαδικασίες αξιολόγησης και διαχείρισης κινδύνου για τον καθορισμό της επιμέλειας και των δικαιωμάτων επίσκεψης και να περιορίζουν τα δικαιώματα αυτά όταν αυτό είναι απαραίτητο για να εγguηθούν την ασφάλεια της μητέρας και του παιδιού, (δ) να τερματιστεί η πρακτική της αφαίρεσης των παιδιών από μη βίαιους γονείς ή του περιορισμού των γονεϊκών τους δικαιωμάτων με την αιτιολογία του "συνδρόμου γονεϊκής αποξένωσης" ή συναφών εννοιών και (ε) να αρθούν τα εμπόδια που εμποδίζουν τις γυναίκες θύματα και τα παιδιά τους να διαφύγουν από τη βία. Επιπλέον, η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν την παροχή κατάλληλης κατάρτισης και κατευθυντήριων γραμμών με στόχο την ευαισθητοποίηση των δικαστών και άλλων αρμόδιων επαγγελματιών σχετικά

με τις βλαβερές συνέπειες της βίας στα παιδιά που εκτίθενται σε αυτήν και πώς τα καθιστά θύματα από μόνα τους, καθώς και σχετικά με την έλλειψη επιστημονικής βάσης για το "σύνδρομο γονεϊκής αποξένωσης" και παρόμοιες έννοιες, και την εξοικείωσή τους με τις απαιτήσεις των διατάξεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης σχετικά με την επιμέλεια και τα δικαιώματα επίσκεψης. Επίσης, η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να αξιολογήσουν τις επιπτώσεις της τρέχουσας δικαστικής πρακτικής λήψης αποφάσεων σχετικά με την επιμέλεια και τα δικαιώματα επίσκεψης στην ασφάλεια των γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και των παιδιών τους, συμπεριλαμβανομένων των συνδέσεων με τις έμφυλες δολοφονίες γυναικών και των παιδιών τους, να αναλύσουν τη σχετική νομολογία και να συλλέξουν δεδομένα σχετικά με τη χρήση που κάνουν οι δικαστές για τον περιορισμό ή την αφαίρεση των γονικών δικαιωμάτων ή των δικαιωμάτων επίσκεψης στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας.

- Στις παραγράφους 218 και 219, όπου αναφορικά με τη Σεξουαλική βία, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού του άρθρο 36 της Σύμβασης, ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών μέτρων, ώστε (α) να βελτιώσουν περαιτέρω τη νομοθεσία που διέπει τα αδικήματα σεξουαλικής βίας με σκοπό την άρση των εναπομεινάντων εμποδίων που περιορίζουν την αποτελεσματικότητα του ορισμού του βιασμού που βασίζεται στην έννοια της ελεύθερα δοθείσας συναίνεσης, (β) να διασφαλίζουν τις κατάλληλες κυρώσεις για όλες τις πράξεις σεξουαλικής φύσης που διαπράττονται χωρίς τη συγκατάθεση του θύματος, ακόμη και όταν το θύμα δεν αντιστέκεται και όταν οι περιστάσεις της υπόθεσης αποκλείουν την έγκυρη συγκατάθεση. Επιπλέον, η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να εισαγάγουν εκπαίδευση και κατευθυντήριες γραμμές για όλες/-ους τις/τους αρμόδιες/-ους επαγγελματίες του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης, προκειμένου (α) να διασφαλίζεται μια κοινή κατανόηση του βιασμού και της σεξουαλικής βίας ως αδικήματα που βασίζονται στην απουσία συναίνεσης και όχι στη χρήση βίας, (β) να διασφαλίζονται οι κατάλληλες κυρώσεις για όλες τις σεξουαλικές πράξεις που διαπράττονται χωρίς τη συναίνεση του θύματος, ανεξάρτητα από τα προσωπικά χαρακτηριστικά του.

Ενώ, λοιπόν, από τις ως άνω συστάσεις, αλλά και από την καθημερινή πραγματικότητα που βιώνουν όλες οι γυναίκες προκύπτει μία σειρά μέτρων που πρέπει να αναλάβει να θεσμοθετήσει και να εφαρμόσει η κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη, βρισκόμαστε, γι' άλλη μία φορά μπροστά στην απροθυμία και απραξία των αρμοδίων Υπουργών του.

Μέτρα όπως, ενδεικτικά, η προώθηση των αναγκαίων αλλαγών στις διατάξεις του Ν.3500/2005 για την ενδοοικογενειακή βία που αντιβαίνουν, ευθέως, στο Ν.4531/2018 (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), η νομική αναγνώριση και ένταξη στον Ποινικό Κώδικα του εγκλήματος της γυναικοκτονίας, δηλαδή του φόνου λόγω φύλου, ως επιβαρυντική περίπτωση σε σχέση με την ανθρωποκτονία, όπως δύο φορές έχει προταθεί με σχετική τροπολογία από την κοινοβουλευτική ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, η κατάργηση των δυσμενών διατάξεων του ν.4800/2021 για την υποχρεωτική συνεπιμέλεια και ο εκσυγχρονισμός του οικογενειακού δικαίου, η διασφάλιση της βιωσιμότητας του Δικτύου Δομών για τη συμβουλευτική και φιλοξενία γυναικών θυμάτων βίας, με ένταξη της χρηματοδότησής τους στον κρατικό προϋπολογισμό, η λειτουργία νέων δομών και παροχή επιπλέον υπηρεσιών (π.χ. επείγουσα διαμονή), συμπεριλαμβανομένων των δομών για θύματα εμπορίας ανθρώπων που δεν υπάρχουν στην χώρα μας, η ίδρυση των Γραφείων Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας σε όλα τα Αστυνομικά Τμήματα Πανελλαδικά και η επαρκής στελέχωση τους με εξειδικευμένο προσωπικό δε μπορούν να παραμένουν διεκδικήσεις που μένουν στον αέρα.

Επειδή οι περισσότερες μορφές βίας κατά των γυναικών δεν λαμβάνουν ακόμη, την απαιτούμενη προσοχή από τους αρμόδιους φορείς της κυβέρνησης για την εξάλειψή τους.

Επειδή είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή, σε ολόκληρη τη χώρα, των πολιτικών για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, ιδίως με την προώθηση αυξημένου συντονισμού και μεγαλύτερης συνέπειας των πολιτικών και των μέτρων σε όλη την ελληνική επικράτεια.

Επειδή καθίσταται περισσότερο από ποτέ επιτακτική η ενίσχυση της εφαρμογής των διατάξεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης στη χώρα μας.

Ερωτώνται οι αρμόδιοι Υπουργοί:

Ποιες νομοθετικές πρωτοβουλίες και ποια μέτρα σκοπεύουν να λάβουν, καθώς και ποιες πολιτικές σκοπεύουν να υιοθετήσουν, με βάση τις παρατηρήσεις και τις υποδείξεις της GREVIO και ειδικά στα θέματα άμεσης προτεραιότητας, όπως αξιολογούνται στην έκθεση της, προκειμένου να επιτύχουμε ως χώρα την αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας;

**Οι Ερωτώντες Βουλευτές
Νοτοπούλου Κατερίνα**

Ακρίτα Έλενα

Αποστολάκης Ευάγγελος

Αυλωνίτης Αλέξανδρος-Χρήστος

Γιαννούλης Χρήστος

Δούρου Ειρήνη

Ηλιόπουλος Όθων

Καλαματιανός Διονύσιος

Κοντοτόλη Μαρίνα

Μάλαμα Κυριακή

Μαμουλάκης Χαράλαμπος

Μπάρκας Κωνσταντίνος

Ξανθόπουλος Θεόφιλος

Παπαηλιού Γεώργιος

Παππάς Πέτρος

Πούλου Παναγιού

Σαρακιώτης Ιωάννης

Τζάκρη Θεοδώρα

Χρηστίδου Ραλλία

Ψυχογιός Γεώργιος